

Türkiye'nin üstün zekalı çocukları anlatıyor (4)

Merve Yılmaz ve Yavuz Açıkalın, yetenekleri fark edilince, üstün zekâlı öğrencileri alan Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi'ne girmişler. Hayallerindeki okullara hazırlanırken yetenekleri doğrultusunda sanat ve spor aktivitelerinden de geri kalmıyorlar. Onlara göre doğrusu da bu!

31/01/2007 (10496 kişi okudu)

BAHAR ÇUHADAR ([Arşivi](#))

'Dersin 10-15 dakikasını dinler, sonra konuşurdum. Hep yaramaz çocuk oldum. Öğretmenler beni dersten hep atarlardı. Derslerim çok iyiydi ama çalışmazdım. Derste kafama bir şey takılıyordu. Hoca onu sormama izin vermiyordu. 'Ders anlatacağım ben şu konu kaldı, bu konu kaldı' derlerdi. Dersten sonra soruyorum, 'Büyüyünce öğrenirsin' diyorlardı. Burada en azından ben bir bilgiyi arıyorsam bana o bilgiyi direkt vermese bile git şuraya bak diye yönlendiriyor, hocalar. 'Büyüyünce öğrenirsin' demiyor kimse.'

Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi dokuzuncu sınıf öğrencisi 15 yaşındaki Yavuz Açıkalın, 'normal' eğitim yıllarını bu sözlerle özetliyor. Şimdiyse durum farklı, üstün yetenekli bir çocuk olduğunun farkına varılmasıyla lise eğitimine TEVİTÖL'de devam eden 'şanslı' üstünlerden birisi o da...

'Öğretmenler bize objektif bakmalı'

130 IQ'yu taban alarak yaptığı sınavlar ve deneme kampı sonucunda öğrenci kabul eden TEVİTÖL'e gelene kadar Yavuz'un farklı bir çocuk olduğuna dair tespit yapılmamış. Ta ki ailesi tesadüfen gazetede üstün yetenekli öğrencilere çağrı yapan ilanı görene dek. Şimdi, mevcudu 15'i geçmeyen sınıflarda ders yapmaktan, sorularını yanıtlarının geçitirilmemesinden ve bolca aktiviteye katılmaktan çok memnun:

"Şu okulda herkesi belirli uzaklıklarla koysalar bana düşen en azından birkaç metre alan var. Eskiden öyle olmuyordu. Özel okullarda

okudum ama bir sıram vardı benim, 1000 kişi okuyor. Buraya gelene kadar basket oynuyordum. Burada dramayla çakiştı, dramayı tercih ettim. Zamanımı sanata ayırdım. Klavye, gitar, piyano çalıyorum. Cuma günleri İstanbul'a AKM'ye gidip şan eğitimi alıyoruz." Yeteneklerinin sözel alanda olduğunu düşünen Yavuz'un hedefi psikiyatri... "İnsanların iç organlardan çok davranışlarıyla ilgileniyorum. Kocasıyla kavga eden kadınlar değil, ama daha ağır vakalar ilgimi çekiyor" diye ekliyor. Türkiye'de okuyup, yurtdışında yüksek lisans yapmak istiyor ama "Columbia Üniversitesi'ne de hayır demem tabii!" diye düzeltiyor hemen. Yavuz'a üstün yetenekli çocukların nasıl eğitilmesi gerektiğini soruyoruz, "En iyisi yatılılık bence" diyor. "Birçok toplumda sınıflandırmalar var. Kimisi fakir, kimisi babasının parasıyla dolaşüyor. Yatılı olunca hem bazı ilgi alanlarında odaklaşabilir, hem de çocuk anne-babasının yönlendirmelerinden bağımsız olur. Mesela Ankara'da olsam, şan eğitimine gitmek istesem, benim annem babam demez ama başka bir anne baba olsa, 'Otur sen testini çöz' derler. 'Ne yapacaksın, şarkı mı söyleyeceksin ÖSS'de?' diyebilirler" diye anlatmaya başlıyor.

Kendisine daha objektif bakan öğretmenlere ihtiyaç duyacağını söylüyor. İçindeki potansiyelin ortaya çıkması açısından en önemli olan şey de bu... "Bence hiçbir anne baba çocuğuna objektif bakamaz. O yüzden de özel yetenekli öğrencilerin daha objektif kişiler

tarafından yönlendirilmesi daha önemli" diye konuşan Yavuz'un sözünü Merve alıyor. O da sosyalleşmenin artması gerektiği görüşünde:

Teorik eğitim istemiyorlar

"Çocuğun matematiğe, fene ilgisi olsa bile, bu, okullardaki teorik dersle ortaya çıkamaz. Ama matematikle ilgiliyse zekâ sorularına, matematikle ilgili çekici oyunlara yönlendirilmeli. Öğrencinin içindeki yetenek böyle ortaya çıkabilir. Teorik dersle öğrenciler içlerindeki yeteneğin farkına varamaz."

Türkiye'de üstün yetenekli çocuklara özel bir eğitim modeli oluşturulması konusunda çaba gösteren isimlerden birisi İstanbul Üniversitesi Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve Üstün Zekâlılar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ümit Davaslıgil. Davaslıgil, Türkiye nüfusunu 70 milyon kabul ederek sadece zekâ düzeyi kriteri dikkate alındığında, ülkemizde aşağı yukarı 1 milyon 400 bin civarında, IQ'su 130 ve üzerinde olan üstün zekâlı birey olduğu bilgisini veriyor. İstanbul için bu sayı 200 binin üstünde.

Ancak Davaslıgil'in de işaret ettiği gibi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın örgün eğitim kapsamında uyguladığı ciddi bir stratejiden bahsetmek zor. "Fen Liseleri bir örnek olarak ileri sürülse de, daha yoğun matematik ve fen programı uygulaması dışında bu tür öğrencilerin tüm eğitim gereksinmelerini karşılayacak nitelikte değil. Ayrıca, bu okullardaki öğretmenler de genelde bu konuda hizmet içi eğitimden geçmemişlerdir. Örgün eğitim dışındaki Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM), bakanlığın uyguladığı tek strateji olarak görünmektedir" diyor Davaslıgil, BİLSEM'lerin nitelikleri yükseltmeleri koşuluyla devam etmeleri gereken kuruluşlar olduğu görüşünde. Ancak BİLSEM'ler örgün eğitim kapsamı dışında yer aldıkları için, asla öğrencilerin sınıfta gün boyunca yaşadıkları sorunları giderecek alternatif bir çözüm olmadığını vurguluyor.

10. sınıf öğrencisi Merve Ecem Yılmaz, geçen sene bir arkadaşı aracılığıyla haberdar olmuş TEVİTÖL'den. Bursa'da imkânları sınırlı bir devlet okulunda okumuş ama üstün yetenekli bir çocuk olduğunun farkına varılmış. Uzun süre Bursa'daki Bilim ve Sanat Merkezi'ne (BİLSEM) devam ederek, kendisi gibi 'üstünler'le yeteneklerini geliştirebilecek faaliyetlere katılmış. TEVİTÖL'ün zekâ testlerini geçtikçe "Demek ki gerçekten varmış bende bir cevher" diye düşündüğünü anlatıyor.

Müziyen bir genetik mühendisi adayı

BİLSEM'de müzik alanına yeteneği olduğuna karar verince piyano, mandolin ve bağlama eğitimi almaya başlamış. BİLSEM'de geçen günleri de TEVİTÖL'ü aratmıyor aslında: Zekâ soruları, bilgisayar çizimleri, fizik projeleri, müzik eğitimi...

TEVİTÖL'e başladıktan sonra kontrbas eğitimi almaya ve voleybol da oynamaya başlamış Merve. Okulun bu yoğun ortamında nasıl ders çalıştığını sormaya gerek bile yok, Merve 'geri kalan zamanında' da Gebze'deki çevre okullardan gelen öğrencilere matematik dersi veriyor çünkü.

Üstünler için özel eğitim veren bir okulda olmasaydı şimdi Bursa Fen Lisesi'nde olacağını söylüyor. Ama orada okuyan arkadaşlarının durumunun pek iç açıcı olmadığı görüşünde: "Tamamen derse yoğunlaşmışlar, test kitapları boylarını aşmış. Buraya gelmeseydim inek bir öğrenci olarak hayatımı sürdürürdüm. Burada boş zamanlarımı değerlendirme fırsatı buluyorum. Burada olmasaydım saçma şeylerle uğraşırdım, televizyon, bilgisayar gibi..." Merve'nin planlarında genetik mühendisliği var. Türkiye'de kalıp kalmamaya ise mezun olduğu dönemin şartlarına bakarak karar vermek istiyor.

Yavuz da, Merve de Türkiye'de güven dolu ve özgür bir ortam istiyor. "Olması gereken en önemli şey, herkesin hak ettiğine sahip olması. Adam kayırma ve torpil filan olmayan, herkesin hak ettiğini kazandığı, daha özgür bir yer... Hepimiz doğanın parçasıyız, hepimiz aradığımızı bulabilmeliyiz. O yüzden sağlam bir özgürlük lazım" diyor Yavuz. Merve için ise öncelik herkesin birbirine güvenebileceği bir ortam: "Türkiye'de insanların birbirine tam olarak güvenebileceği bir ortam olmasını isterdim. Güvenecek ve düşüncelerini rahatça açıklayabileceksin, istediklerini yapabileceksin. 'Hadi canım sen de' demektense önemsemek..."

Beyazıt'ta örnek bir model

İstanbul Üniversitesi Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve Üstün Zekâlılar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ümit Davaslıgil, Beyazıt İlköğretim Okulu'nda 2002'de başlayan, ilköğretim seviyesindeki üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik özel projenin mimarı.

Bireylerin gereksinmelerine uygun eğitim almalarının bir insan hakkı olduğuna, yüksek zekâ düzeyine sahip bireylere imkân tanınmadığı zaman yok olma tehlikesi içinde olabileceklerine dikkat çeken Davaslıgil, Beyazıt İlköğretim Okulu'ndaki yöntemi şu şekilde açıklıyor:

"Üstün yetenekli öğrencilerimizi normal zekâ bölümü sınırları içinde olan yaşitlarından tamamen soyutlamadan, onların zihinsel, duyuşsal ve sosyal gereksinmelerini karşılayacak bir program uyguluyoruz. Proje üstün yetenekli öğrencilerin ve ailelerinin eğitim gereksinmelerini olduğu kadar, okuldaki öğretmenlerin hizmet içi eğitim gereksinmelerini de karşılamaya yönelik. Öğrenme hızının öne çıktığı matematik gibi derslerde, üstün yetenekli öğrencilerin kendi hızlarına göre ilerlemeleri için, bu derslerde normal yaşitlarından ayrı bir sınıfta destek eğitimi görebiliyorlar.

Karma eğitim uygulanıyor

Birinci sınıftaki üstün yetenekli çocukların çoğu okul öncesinde okumayı öğrendiği için, Türkçe derslerini birinci yarı-yılda normal yaşitlarından ayrı bir sınıfta yapıyorlar. Bu imkân yabancı dil derslerinde de sağlanmaya çalışılıyor."

Projeye her yıl 48 öğrenci dahil ediliyor. Bu öğrencilerden 24'ünün kaydı doğrudan yapılırken, diğer 24'ü sınıfla seçiliyor. Her şubede öğrencilerin yarısı üstün yetenekli diğer yarısı ise seçilmeden kaydı yapılan öğrencilerden oluşuyor. Programın esnek olduğunu açıklayan Davaslıgil, normal zekâ düzeyindeki öğrenciler arasında gelişim gösterenler olması halinde onlara da kendi hızlarında ilerleme imkânı tanındığını belirtiyor. Beyazıt İlköğretim Okulu'na her yıl yeni bir birinci sınıf eklenerek proje sınıflarının sayısı artırılıyor.

'Üstünler' kimleri örnek alıyor?

Görkem Garipler: Kendime örnek olarak aldığım insan Nobel alan ilk Türk olduğu ve her baskıya rağmen düşüncesinin arkasında durduğu için Orhan Pamuk. Ama ileride seçeceğim mesleği dikkate alırsam Amerikalı nörolog Micheal S. Mega.

Merve Ecem Yılmaz: Kendime birebir idol olarak seçtiğim biri yok aslında. Hedeflerimi sadece bir kişiye yükleyerek sınırlandırmamayı tercih ediyorum. Ama kendi kafamda yarattığım bir insan modeline ulaşma hedefim var. Çalışkan, araştırmacı, sosyal, hangi işle uğraşıyorsa o işte elinden gelenin en iyisini yapabilen, dürüst ve sadık bir insan modelini kendi kafamda oluşturdum. Hedefimde onun gibi bir insan olmak var.

Mesut Gül: Aslında karşımda bir role model olarak gördüğüm kimse yok. Daha doğrusu pek düşünmedim. Ama bu soruyla daha önce karşılaşan bir arkadaşımın cevabını kendime uygun buluyorum. Arkadaşımın yanıtı aynaya baktığımda idolümü görüyorum şeklindeydi. Sanırım ben de bu düşünceyi benimseyecek olanlardanım.

Yavuz Açıkalın: İleride 'gibi' olmak istediğim bir model mevcut değil. Ama tabii ki benim de özendiğim ve başarısına, geldikleri noktaya saygı duyduğum sanatçılar, düşünürler, bilim adamları var. Ancak ben onların yolunda yürümektense bu başarılı insanların yaptıklarını öğrenip sonra da kendi yolumu, kendi kararlarım ve tarzımda çizmeyi tercih ederim.